

816. Bälsunda, Hjälssta sn.

Litteratur: L 767. J. Bureus, Fa 6 s. 93 n:r 5 (Aschaneus), Fa 5 n:r 187; Ransakningarna 1667—84; F. Burman i Nova Acta R. Soc. Scient. Ups. Vol. 5 (1792), s. 304; UFT h. 1 (1871), s. 39; J. L. Andersson, Skrivelse till Riksantikvarien den 20/10 1932 (ATA).

Enligt Aschaneus (i Fa 6) fanns denna fragmentariska runsten »Widh Bälghsunda Grind i Hielsta S.» I *Ransakningarna* finnes med Hadorphs hand tillskrivet, att en runsten är vid »Bälsunda grind, wid store vägen». Denna uppgift åsyftar emellertid troligen U 817. (L 767: »Dersammastädes» d. v. s. »Bälsunda grind»). Senare uppgifter om stenen saknas. I *UFT* anmärkes, att den troligen är »förkommen».

U 816 och 817, vilken också är försvunnen, ha länge eftersökts utan resultat. Sålunda skriver t. ex. den nitiske fornvårdaren J. L. Andersson år 1932 till Riksantikvarien: »Den 25 sistlidne Sept. besökte jag en gammal man, Karl Edvald Dahlberg född 28/2 1847 vilken kom till trakten 1875, samt egaren av gården i Bälsunda, Vilh: Andersson, född 1850 ock kom till byn omkr 1864, för att av dem möjligen få upplysning om de tvänne nu förkomna runstenarna vid Bälsunda grind... Dahlberg tyckte sig dock minnas sett en sten norr intill vägen nordvest om byn. Angående dessa två förkomna stenar har jag särskilt skäl förmoda, det Friherre H. H. von Essen, förr i Arnö, lastat dem på en präm som ligger på sjöbotten därstädes...» De båda runstenarna voro emellertid sannolikt försvunna långt tidigare, måhända redan vid slutet av 1600-talet.

Inskrift (enligt Fa 6):

kula lit rita sta ...

Gulla let retta stein ...

»Gulla lät resa sten ...

Om kvinnonamnet *Gulla* (*Gylla*) se Sö 213. Anmärkningsvärt är, att mansnamnet *Gulli* förekommer på U 817, som en gång också har stått vid »Bälsunda grind».

817. Bälsunda, Hjälssta sn.

Litteratur: L 766. J. Bureus, Fa 6 s. 5 n:r 211, s. 89 n:r 211 (Bureus' egen uppteckning), s. 136 n:r 6 (Axehiell), Fa 5 n:r 185, Fa 1 s. 46, Ff 6 n:r 78; J. Rhezelius, Fa 10: 1 n:r 92; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 1, 28 (Förteckning över »Vplands Runesténar»), Monumenta 4, bl. 93; O. Celsius, Svenska runstenar (Fm 60) 2, s. 159; F. Burman i Nova Acta R. Soc. Scient. Ups. Vol. 5 (1792), s. 304; UFT h. 1 (1871), s. 39.

Avbildningar: J. Rhezelius, teckning (i Fa 10: 1); Bureus, kopparstick (i Ff 6); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta).

Enligt Bureus stod stenen »Widh Belghsunda i wäghskelet i Hiälsta» (Fa 6). Axehiell (i Fa 6): »Wid Bälghsunda grinnen». Rhezelius (i Fa 10: 1): »Hiälsta Sochn. Widh Belgsundha». Fa 5: »Bälgsunda». I *Ransakningarna* 1667—84 finnes en uppgift, som Hadorph har tillagt omedelbart före »Fittja Sochn»: »Belsunda grind, wid store vägen 1 Runesten.» I Peringskiölds *Monumenta* 1 (28) anges platsen vara vid »Belsunda grind 3. wäga moot». På träsnittet i *Monumenta* 4 finnes bläckanteckningen »Bälsunda grind Gälsta Sochn.» I *UFT* påpekas, att U 817 icke finnes medtagen i *Bautil* eller hos Dybeck, varefter tillägges »troligen förkommen». Se vidare U 816.

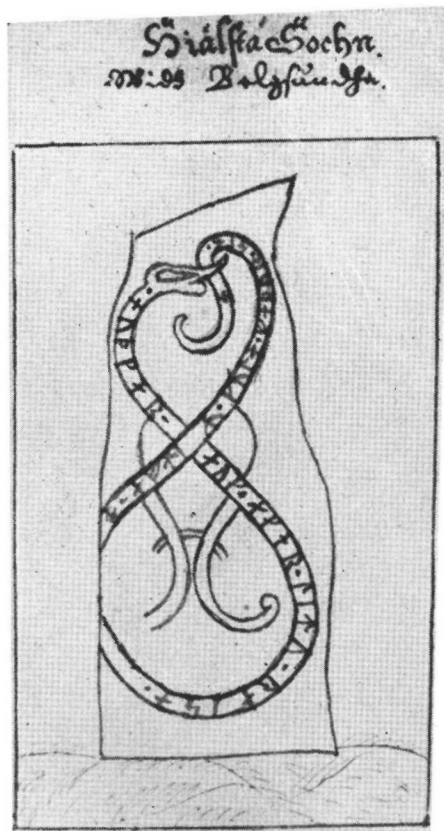

Fig. 269. U 817. Bälunda, Hjästa sn. Efter teckning av Rhezelius.

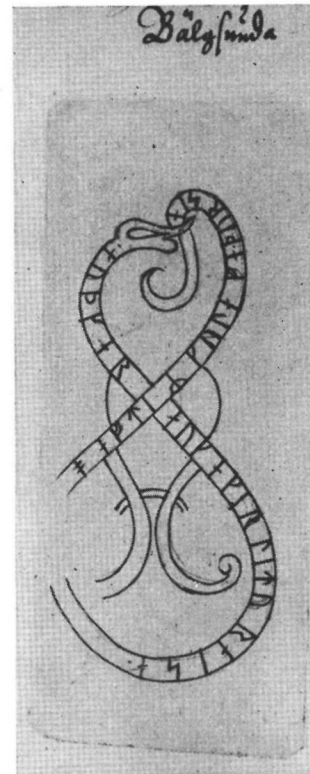

Fig. 270. U 817. Bälunda, Hjästa sn. Efter kopparstick i F f 6.

Inskrift (enligt Bureus):

aupker · auk · aker · litu · raisa · stain · þino eftir · kula · faður sin

5 10 15 20 25 30 35 40 45

Auðgæirr ok Agæirr letu reisa stæin þenna æftir Gulla, faður sinn.

»Ödger och Åger läto resa denna sten efter Gulle, sin fader.»

Till läsningen: Axehiellm: **aupker · auk · aker · litu · raisa . . . o · iftir · kula · faður · sin** — Rhezelius: **· aupkar · auk · aker · litu · raisa . . . o · aftir · kula · faður · sin ·** — Hadorph: **aupker auk · aker · litu · raisa . . . no · eftir · kula · faður · sin**

Mansnamnet *Auðgæirr* är endast belagt i tre runinskrifter, alla uppländska, nämligen U 17, 749 och 817. (På U 839 finnes ett namn, som också skrives **aupker**, men i det fallet återger skrivningen säkerligen kvinnonamnet *Auðgærd*.) Runföljden 10—13 **aker** torde återge ett eljest icke säkert belagt mansnamn *Agæirr*; också broderns namn är sammansatt med *-gæirr*. Det bör emellertid framhållas, att **aupker** och **aker** i U 817 kunna uppfattas som kvinnonamn: *Auðgærd* och *Agærd*. Faderns namn, *Gulli*, är eljest känt från Ög 81 och Vg 184. I båda dessa fall skrives namnet **kuli** liksom på U 817. På U 816, som har stått rest nära U 817, finnes kvinno-namnet *Gulla* (*Gylla*).